

indarrean baino geure ahalmenean konfiantza handiagoa dugulako. «Sekulartasuna nagusitzen zaigu» historia honetako protagonistak gu garena iruditzen zaigunean. Ez gara protagonistak. Jainkoa da protagonista. Berak inork baino gogo handiagoa du bere asmoak aurrera ateratzeko. Izan gaitezen apalki Jainkoaren lankide (1Ko 3, 6) guk dugunarekin, guk ditugun indar urri hauekin, Bera lanean ari dela jakinik, bere erara ari dela, gure indar apalen lankidetza onartuz. Gauza beste era batera, beste ikuspegi batetik, beste konfiantza batez ikusten laguntzen digun Itxaropenak eusten digu. Nire kongregazioaren fundatzaileak, san Antonio Maria Claret-ek, esan ohi zuen, Jainkoarekiko Maitasunez sutua dagoen pertsona ez duela «ezerk ere ikaritzen»³⁵. Frantziskok ere adoretzen gaitu eta sutsuki esaten: «Desafioak gainditzeko dira. Errealistak izan behar dugu, baina alaitasuna, ausardia eta eraspen itxaropentsua galdu gabe. Ez diogu inori utzi behar indar misiolaria ostu diezagun!»³⁶. Jaunak egingo digu argi eta emango digu indarra, behar ditugun erantzunak aurkitzeko eta bizkortuko du guregan sormen- eta leialtasun-dinamika berria.

64. Aurren aurrenik, entzun egin dugu. Aldien zantzuak aztertu nahi izan ditugu eta Jainkoak iradokitzen diguna jaso. Errealitatera hurbildueta zein testuinguru dugun ikusi dugu, zein tokitan dugun erantzuna eman beharra, horretara deitzen

baikaitu Jainkoak. Errealismo-ahalegin handia egin dugu, Gipuzkoan bizi den kristau elkarteak nolako bizitasuna duen ikusteko eta zer garen ikusteko. Hasierako irudi honek bereizmena, diszernimendua, egiten jarraitzera gonbidatzen gaitu. Honako galdera hauek egin behar dizkio- gu geure buruari: Errealitate honetan zer esaten digu Jainkoak? Zertara dei egiten digu kristau elkarte osatzen dugunoi? Nola erantzun hobeki, Eliza garen aldetik, geure bokazioari? Datoren hilabeteetan gauzak gero eta argiago ikusiko ditugu. Bailara bakoitzean gure anaia eta arreba batzuk hori egiteko ardura hartuko dute, prozesuari eragiteko. Diszernimendua eta erabakiak hartzea iritsiko da bere garaian. Hari honetan, *Jubileua* grazia-garaia izango da guretzat. Datoren urtean, Jainkoaren Hitzak eta Itxaropenak adore emango digute bidean eta lagun izango ditugu. Ez dago presarik. Garrantzitsuena hau da: bidean aurrera egitea, era ahalik eta egokienean erantzuneko tentsio sana izatea eta, batez ere, elkartasuna bizitzea. Hari honetan aurrera egiteko zenbait orientazio eskainiko dizuet ondoren, eraberritzeko hartzen ari garen etengabeko deia kontuan dudalarik, horretara gonbidatzen baikaitu Elizak. Hala berean, bidean aurrera egiten lagun diezaguketan kuestio batzuk partekatu nahi ditut zuekin, prozesu-eran eta izan daitezkeen amets-eran formulatuak, Gipuzkoan ebanjelizatze-lana egin dezagun.

III. BIHOTZ-BERRITZE PASTORALA ETA MISIOLARIA

65. Eliza osoak misiolari-jarrera har dezan eta «bihotz-berritze pastoral eta misiolaria»³⁷ izan dezan nahi du Frantzisko Aita santuak. Beti

beharrezkoa den eraberritze eta erreforma lozorroan ez uzten Elizari laguntzeko da dei hori, horretara deitua baita kristau elkarte bere eginkizun ebanjelizatzailea betetzen jarraitzeko. Eraberritzea ez da, bere horretan, helburua, baizik eta «kristau testigantza sutsua beti egiteko medio etengabea, aldi bakoitzean ebanjelizatze eraginkorragoa errazteko medioa, elkartasun-espiritu emankorragoa proposatzeko medioa eta denekin elkarriketa onuragarriagoa bizkortze-

35 San Antonio María Claret, «Definición del misionero», Aut. 494. *Autobiografía y escritos complementarios* liburuan, Editorial Claretiana, Buenos Aires, 2008, 351.

36 Frantzisko, *Evangelii gaudium* Aholku-hitz apostolikoan (2013) 109. zk.

37 Ik. Frantzisko, ibid., 30 zk.

ko medioa»³⁸. Gipuzkoako pertsonen eta kristau elkarten fedea zaintzeko eta sendotzeko bultzagarritzat hartzen dugu dei hori, Ebanjelioa hots egiten jarraitzeko.

1. Eraberritzearen giltzarria

66. Joan zen lan-urtean, otsailean, Donostiako Aldapeta Maria Ikastetxean izan genuen elizbarrutiko elkarketan bildu zirenei Elizan beharrezkoa den etengabeko eraberritzeaz mintzatu nintzaion. Edonoren arreta berehala pizten duten bi hitz badirela adierazi nuen. Bata, «dohainik» hitza da, bestea «berria» hitza. Erakargarri gertatzen zaigu berrikuntzaz hitz egitea. Gure kasuan, eraberritzeaz mintzo garenean, gauzak berri egiteaz ari gara, eta horrek motibatu egiten gaitu. Bide-ertzean geldi geratzeko ez da guri dagokiguna. Erromesak gara. Bidari gara. Munduak planteatzen dizkigun erronkak sentitzen ditugu eta, ahul izanik ere, erantzun egin nahi diegu. Espiritu Santuak eragiten digu horretara, beti gure gainera bere arnasa isurtzen ari da, nahiz eta mugak, zailtasunak eta inguruabar nahasiak bizi ditugun. Eraberritzeaz mintzo garenean, egin nahi genukeen bideaz ari gara, Berak bultzaturik, azken batean Berak gidatzen baitu historia. Itxaropentsu eta uste osoz goaz bidean.

67. *Aggiornamentoko* (eguneratzeko) bidea eta eraberritzearen bidea garbi markatu zigun Vatikanoko II. Kontzilioak honako bi gako edo giltzarri hauek jarritzat: jatorrizko izaerara itzultzea eta aldian aldiko baldintza aldakorretara egokitzea³⁹. Bai nork berak bai elkarteak beti goioan izan behar duen zerbitzu oroitarazi zigun: «Elizaren eraberritze oro, bere bokazioarekiko leialtasuna handitzean datzala funtsean»⁴⁰. *Ecclesia semper reformanda*⁴¹ (Eliza beti eraberritzen ari da) diogunean, Elizak beti bere izaerara itzuli behar duela esan nahi dugu. Horregatik, kristau izateko eta Eliz izateko bokazioari leial

gatzat hartzea heinean egongo gara eraberritzeko bide egiazko eta benetakoa, misioari behar bezala heltzeko, horretara deituak baikara. Leial izateko, beraz, Ebanjeliora eta Tradizioa itzuli beharrean gara, izan behar duguna izaten jarraitu ahal izateko: bere bokazioa, izateko arrazoia eta bere identitate sakonena Berri Ona hots egitean ikusten duen Eliza⁴². Horixe da misiorako «sormena duen leialtasuna», eta horixe dugu beharrezko.

68. Lehen aipatu dudako elkarketa hartan beste hiru ere esan nuen: aldien aldiko baldintza aldakorretara egokitzea ez dela azken modetara, gaur egun nagusi diren joeretara edota «politikoki egokia» deritzen horretara makurtzea edota egokitzea. Ez da «mundutartze» hutsa, hitz hori zentzu txarrean hartuta. Errealitateari fedearen ikuspegitik begiratzea da eta bizitzea egokitu zaigun une honetan Jainkoaren nahiari erantzutea, Elizarekin batean diszernimendua eginez eta Ebanjelioaren argitan. Gure munduak eta gure garai honek interpela gaitzan utzi behar dugu, historiaren Jaunarekiko eta Elizaren tradizio sendoarekiko leial izateari utzi gabe. Kontua ez da *beste era bateko Eliza* egitea, gure *Eliza bestelakoa* egitea baizik⁴³.

69. Eraberritze eta erreforma oro egiaz egin ahal izateko, beste ezer baino lehen barne erreforma egin beharra dago. Pertsonen bihotzean egin behar da, beraz, lehendabizi zinezko eraberritzea. Pentsaera-eta bihotz-berritzerik gabe, egiazko konbertsiorik gabe, ahalegin funtzionalak alferrikakoa gertatzeko arriskua du edota axalean gelditzekoa. Hona hemen, beraz, giltzarria: egiturak eta organizazioa eraberritzea zailtzat hartzea gabe beharrezkoa da misiora begira, baina benetan garrantzitsua norberaren burua eta bihotza eraberritzea da. Norberak, besteekin batean eta Elizarekin elkartzunean, eraberritzerik egiten ez badu, gainerako guztia ezinezkoa izango da.

38 Frantzisko, 2015eko otsailaren 12an *Kardinalen batzari zuzendutako agurrean*.

39 Vatikanoko II. Kontzilioa, *Perfectae caritatis* Dekretua, 2. zk.

40 Vatikanoko II. Kontzilioa, *Unitatis redintegratio* Dekretua, 6. zk.

41 Ik. Frantzisko, *Erromako Kuriari Hitzaldia*, 2015ko abenduaren 21ean.

42 Ik. San Paulo VI.a, *Evangelii nuntiandi* Aholku-hitza (1975), 14. zk.

43 Ik. Yves Marie-Joseph Congar, *Verdadera y falsa reforma en la Iglesia*, Sígueme, Salamanka 2014, 213 (frantsesezko originala, 1950koa).

2. Eraberritzeko prozesuak

70. Gero eta oztopo handiagoak jartzen dizkigun kulturaren erdian dio kristau elkarteak aurre egin beharra fedea aurkezteko eta bizitzeko erronkari. Gizartean gutxitzen ari garela kontuan izanik, ez dirudi Ebanjelioa hots egiteko bidea aurrez aurreko borroka egitea edota polarizazio-jarrera hartzea denik, baizik eta, gatzaren antzera, zaporea diskrezioz emango duten pertsonen ekarpen apala; edota gau ilunean argi egiten duen eta ez galtzeko erreferentzia den zuziaren antzera. Guk egin beharrekoa proposamena, gonbidapena, da. Benedikto XVI.ak zioena hartuz, Frantzisko Aita Santuak dio: «inor bazterrean utzi gabe Ebanjelioa hots egiteko obligazioa dute kristauak, ez inori beste betebeharrak inposatuz, baizik eta bere pozkida partekatuz, helmuga zoragarria erakutsiz, oturuntza desiragarria eskainiz»⁴⁴, eta hau eransten du: proselitismoa eginez ez, «erakartzen»⁴⁵ saiatuz behar dugu hazi. Kristauak gaur egun kontrasterako norbait izan behar du, borrokarako norbait baino. Pazientzia izateak, Itxaropenaren testigantzak eta dohaintasunak, zerbitzuak eta ahulenekiko eskuzabaltasunak erakargarri egingo dute gure biziera. Hitzez dioguna bizitzaz betetzen dugunean, orduan gertatzen gara egiaz sinesgarri.
71. Dinamika hauxe bera erabil dezakegu Elizan egiten diren prozesuetan. Jaki onak bezala, su txikian hobeto egosten dira halako prozesuak ere. Prozesu lasai, baretsu eta apalek, oinarri sendoak dituztelarik, horiek bermatzen dute kristau-testiguak izatea, dabilzan tokian dabilzala bizia sorraraziko duten kristauak. Gauza sendoak ezin dira eraiki epe motzerako den egonezinez. Eraikin bat, enpresa nahiz pertsona-bazkun bat eraberritzea ez da gauetik goizera lortzen. Pazientzia izatea eskatzen du, denbora ematea eta zein helburutara iritsi nahi den garbi izatea. Ebanjelioa ereiteko dinamika hori behar da, gehienetan.

72. Gipuzkoako gure Elizan jabetu beharrean gara baditugula sendotzen eta laguntzen jarraitu beharreko prozesuak. Etengabeko prozesuak dira. Ari gara horretan, bai, baina horietan sendotu beharrean gara eta egoki orientatu. Une bateko ekintzak baino gehiago, funtsezko irizpideak nahi nizkizueke eskaini. Zein ekintza egin, elizbarrutiko nahiz parroketako egitasmo pastoraletan zehaztuko da. Une honetan garrantzitsu iruditzen zaizkidan lau prozesu proposatuko dizkizuet zehazki: fede-esperientzia landu (espiritualtasuna), fedearen eskualdatzea, sinodal-tasuna eta lurraldearen berrantolaketa, misioa aurrera eramateko eta kristau elkarteak sendotzeko.

2.1 Fede-esperientzia landu (espiritualtasuna)

73. Esana dugunez, gure eraberritzetik garrantzitsuenak gure «makina-gelan» gertatu behar du, gure bihotzean, Jainkoarekiko harreman etengabea. Horixe da aurren-aurrea. Norberaren erantzukizuna da, zalantzarik gabe, behin eta berriz iturrira jotzea; baina kristau elkarteak ere mantendu eta bideratu behar du hori. Beti abian den prozesua da fede-esperientzia, beti landu beharrekoa; eta gaur egun berri eta suspertu beharra dugu esperientzia hori bai norberaren bizitzan bai gure talde eta elkarteetan. K. Rahner teologo jesuitak zioenez «XXI. mendeko kristaua mistikoa ez bada, ez da izango (kristaua)»⁴⁶. Ideia bera dago jaso profezia horretan: fededunaren bizitzan eta Elizaren bizitzan fedeak eragiten dio gainerako guztiari. Ongi dakigu, federik gabe guztiak behea jotzen duela. Benedikto XVI.ak honela ohartarazi zigun: «Jaunarekin harreman estua duenak beste inork ez diezaieke Jauna besteei eraman»⁴⁷. Frantziskok oroitarazi digu beharrezkoa duela Elizak otoitzaren birika, zeren otoitzik gabe «jarduera guztia antzu gelditzeko arriskua dago eta iragarpena, arimarik gabe»⁴⁸.

⁴⁴ Frantzisko, *Evangelii gaudium* Aholku-hitza (2013), 14. zk.

⁴⁵ Benedikto XVI.a, *Hegoamerikako eta Karibeko Gotzainen V Batzar Orokorra hasteko Eukaristian «La Aparecida» santutegian egindako homilia*, 2007ko maiatzaren 13an.

⁴⁶ Karl Rahner, «Espiritualidad antigua y actual», *Escritos de Teología VII* liburuan, Taurus, Madril 1969, 13-34 (hemen, 25).

⁴⁷ Benedikto XVI.a, *Erromako elizbarrutian apaiz-ordenaziokoa egindako homilia*, 2010ko ekainaren 20an.

⁴⁸ Frantzisko, *Evangelii gaudium* Aholku-hitza (2013), 259. zk.

Garai latzak

74. Zentzu-krisiak kezkatuak gaitu bizi ditugun garai hauetan. Garai latzak dira fededunentzat. Esana dugu gure giro kulturalaz mintzatzean, badirudiela gauza guztiei zentzua ematen zien Jainkoa alde batera utzia dugula. Oso sekulartuak egonik ere, halako oroimina edo nostalgia sentitzen dugu, zentzu handiagoz bizi nahia, giza bizitza «ekoitzi eta kontsumitu» hutsean ez utzi nahia. Gure bizitzan zentzuaren eta espiritualtasunaren dimentsioa lantzea balioztatzen ari gara berriro. Presaka bizitzeak, lasaitasunik ezak, hainbeste bultzagarri izateak zurrunbiloan murgilduak gauzkate. Ez dugu erarik, dirudienez, beharrezkoa dugun barne-isiltasuna egiteko, geure burua eta besteak aurkitzen eta, noski, Jainkoa aurkitzen lagunduko ligukeen barne-isiltasuna. Ohartu baino lehen, bizitzako zalapartak ingura gaitzake, geure onetik ateraz. San Anselmok esandako hura deigarri gerta dakiguke gaur egun guri: «Sar zaitez zeure gogoaren barne-muinean, atera dena, Jainkoa izan ezik, itxi atea eta bila ezazu. Esaiozu: Jauna, irakatsiezaiozu nire bihotzari non eta nola bila zaitzakeen, non eta nola aurki zaitzakeen»⁴⁹.

Jainkoaren adiskide sendoak

75. Erronka handia da gu guztiontzat fedea lantzea, zaintzea eta besteei eskualdatzea. «Garai latzetan, Jainkoaren adiskide sendoak»⁵⁰, zioen Santa Teresa Jesusenak. Bai, gaur egun inoiz baino Jainkoaren adiskide sendoago izan beharra dugu, bizitzari konfiantzaz aurre egiteko, sinesmenari eusteko eta sinesmena eskualdatzeko. Horrek ez du esan nahi lehen baino zailago denik gaur egun, baizik eta gure gizartea beste une kultural oso ezberdinean dagoela, eta hain baita handia giroaren indar erakargarria, ezinbestekoa dugu Jainkoarekiko harreman estua lantzea. Gipuzkoako kristauen fedea araztu, garbitu, beharra du, arbasoengandik hartutako fedea izate hutsean gelditu gabe, norberak bizitakoa, landutakoa izan dadin eta konprometituagoa; izan ere,

ikusia dugunez, fedea ez da oinarritzen denen konbentzimenduan, ezta denek onartzen duten giro erlijiosoan ere.

- 76 «Jainkoaren adiskide sendo» izatea «mistiko» edota «espiritu zale» izatea da. Baina ondo ulerturik. Espiritu zale izatea ez da beste mundu batean egotea, «espirituaren munduan egotea», bizitza eta gauzak alde batzera utzirik. Mistikoa ez da bizitzaz gozatzen ez den pertsona arraroa, ikuskari eta agerpen bereziak dituen pertsona, aura berezi batek inguratua. Espiritu Santuak eralda dezan uzten duen pertsona da «espirituala», eta horregatik bizi da «Jainkoaren adiskide sendo» izanez. Iturriarekin bat eginik bizi dena da mistikoa, zoriona besteei partekatzen eta besteen zoriona bilatzen duena, halakoengan Kristo ikusten duena eta beharrik handiena dutenak ahazten ez dituen pertsona. Guregan erarazten dituen fruituengatik antzematen zaio, noski, Espiritu Santuari: maitasuna, poza, bakea, pazientzia, bihotz ona, onginahia, leialtasuna, otzantasuna, bere buruaren jabe izatea (Ga 5, 22-23). Hala berean antzematen zaie pertsona «espiritu zaleei», «Jainkoaren adiskide sendoei». Horregatik, bekaizkeriaz eta eztabaidak izanez bizi zirenei san Paulok «haragizko, giza grinen menpeko» esaten die (1Ko 3, 3). Jainkoa-guregan den Espiritu Santua ari da, barne artista bailedin, gure bizitza moldatzen, gu gero eta «espiritualago» izan gaitezen eta, aldi berean, gero eta konprometituago.

Sinesmena lantzeko dinamismo batzuk

77. Jainkoarekiko dugun adiskidantza, Jainkoarekin estuki elkartzen gaituen adiskidetasuna, pozbidetza da guretzat eta gure ingurukoentzat. Landu beharra dugu eta indartu gure baitako «barne-eragin horiek, norberaren eta elkartearen jarduerara motibatzen eta adoretzen eta zentzua ematen dioten barne-eragin horiek»⁵¹. Konpromiso berria behar dugu gaur egun norberaren eta elkartearen bizitzan, gure fede-bizitza indartzen laguntzen diguten dinamismo horiek gehiago bizkortzeko. Horregatik gonbidatu nahi ditut biziki elizbarrutiko eliztar guztiak, Donostia-

⁴⁹ San Anselmo, *Proslogion* 1.

⁵⁰ Santa Teresa Jesusena, *Libro de la vida*, 15, 5.

⁵¹ Frantzisko, *Evangelii gaudium* Aholku-hitza (2013), 261. zk.

ko gure elizbarrutian hain berezia izango den *Urte Santu* honetako *Jubileu* bikoitza gogo berroz bizitzera eta fede-bizitzan hazten lagunduko digun guztia indartzera: Jainkoaren Hitza entzutera, Jainko leialean konfiantza jartzen eta haren nahia bilatzen ikasten baitugu; norberaren eta elkartearen otoitz-bizitza, horri esker harreman handiagoa baitugu eta adiskidetasun estuagoa «maite gaituela dakigun Harekin»⁵²; sakramentuetan maiz parte hartzea, batik bat Adiskidetzeko sakramentuan eta Eukaristian, kristau-bizitzaren ardatza eta gailurra baita, Jaun Sakramentatuaren gurtzan luzatua; eta ahulene-kiko eta zaurgarrienekiko konpromisoa eta gertutasuna, hor frogatzen baita kristau-bizitza eta benetakoa den ala ez ikusten.

2.2. Fedearen eskualdatzea

78. Fedearen eskualdatzea du, zalantzarik gabe, kristau elkarreak bere betiko desafioa. Gaur egun eginkizun erabakigarria da guretzat, hain sekulartua dagoen gizarte honen erdian. Fedearen lekukoa hurrengo belaunaldiari eskualdatzea da hori. Arreta eta pazientzia handiz egin beharreko lana da, baina zertan ari garen ongi jabeturik eta era sarkorrean. Benetan hartu beharreko eginkizuna du kristau elkarreak fedea eskualdatze-lana, horretarako izan daitekeen prozesu oro sustatzen, errazten eta eliz zentzuz laguntzen saiatuz.

Lehenbiziko iragarpena

79. Lehenbiziko iragarpena egiteko berezko tokia eta tokirik garrantzitsua, zalantzarik gabe, familia da. Familien eta eguneroko bizitzan eskualdatzen dute naturalki fedea gurasoek eta, orobat, aitona-amonek -amonek gehienbat-. Hala izan da betidanik. Familia baitan osatzen da bereziki pertsona. Kristaua ere bai. Familiak gaur egun zer diren horixe izango dira, nagusiki, gure gizartea, baita gure Eliza ere. Familiak ezin du inoren esku utzi fedearen lehenbiziko iragarpen hori, ez parrokiaren ez eskolaren esku. Etxeko mahaiaren inguruan, eguneroko bizitzan sortzen dira fededun berriak, gauean

gurasoekin egindako otoitzetan, txikitan Jesusi buruzko istorioak kontatuz haurren desioak argitzeko. Otoitz nagusiak esaten irakatsiz, seme-alabak Elizako ospakizunetara, erromerietara, toki sakratuetara (eliza, ermita, santutegietara) naturaltasunez eramanez; santuen bizitza eta irudiak erakutsiz... piztu eta lagun egiten diote gurasoek haurren hazkuntzari sehasatik hasita. Gero, kristau-sarbideko katekesiak sendotuko du lehenbiziko iragarpena eta, agian, eskolak ere bai. Sormena behar dugu familia gazteei seme-alaben fede-heziketarako ahalegin horretan lagun egiteko. Familia gazteek elkarre txikitan esperientzia hori partekatzeko egokiera izan dezaten saiatu behar dugu; era horretan, familien arteko adiskidantza, gogoeta partekatua, eta batzuk besteen antzeko diren familien arteko harremanak egokiera izan daitezke behar dutena eskaintzeko eta ahalegin horretan eusteko. «Ikasle misiolariak lagun egiten diete ikasle misiolariari»⁵³. Lagun egite hau oso beharrezko da gaur egun.

80. Bestalde, kristauen testigantza bera gertatzen da lehenbiziko iragarpen, fedetik urrutiratuak dauden pertsonak beren bizitza fedearen ikuspegitik orientatzeko arrazoiak ikusten dituztenean testigu horiengan. Hari honetan, denok gara misiolari. Gure bizitza gatz eta argi izatera deitua da, gizartearen erdian legamia izatera. Gogora dezagun «fray etsenplu» dela predikaririk eta katekistarik hoberena. Hitzek ez dute beti konbentzitzen; testigantzak, aldiz, erakarri egiten du.

Metodo berriak

81. Lehenbiziko iragarpenaz mintzatzean gogoan izan behar dugu, sinesmenaz eta Jesu Kristoz ezer ez edota ia ezer ez dakiten pertsona multzo handi eta esanahitsu hori. Gaur egun eraberritzeak eta «kanpora irteten den Eliza» izateak esan nahi du irekiak egon behar dugula, eta eliztar garen aldetik bidea errazten eta lagun egiten jakin behar dugula lehenbiziko iragarpena egiteko «metodo berri» deitzen dioten horiei; «zirrara-metodo» ere deitzen diete.

52 Santa Teresa Jesusena, *Libro de la vida*, 8, 5.

53 Frantzisko, *Evangelii gaudium* Aholku-hitza (2013), 173. zk.

Metodo hauek askori laguntzen diote beren fedea berritzeko eta, kasu batzuetan, baita konbertsiorako edota federa iristeko. Metodo hauek zorrotzak dira eta, batzuetan, liluragarri, distiratsuegi, gerta daitezke. Gonbidapena «banan-banan», egin ohi dute, eta hori egokia da, Ebanjelioak eraldatu dituenen testigantza zehatza eskaintzen baitzaie, proposamena ausarki eginez. Egia esan, zirrara eragiten dute. Baina badu horrek bere arriskua ere: zirrara hori iheskorra izatea, ondoren inork lagun egiten ez badie. Baita axalean gelditzeko arriskua ere, ondoren beharrezkoa den formazio egoki eta ziurra jasotzen ez badute. Halako esperientzia sutsuek gero norbaiten laguntasuna behar dute, gizakiari eta eliztarrari dagokion heldutasuna duen norbaiten laguntasuna. Esperientzia horrek, gainera, barnean egosteko eta egoki heltzeko denbora behar du, formazioaz aberastua, halako pertsonak fede-bizitza heldua bizitzera eraman ditzan eta eliz elkartean naturalki integra daitezen. Ederra izango litzateke elkar-keta eta erretiro horietan parte hartzen duten pertsonak gero sakabanatu eta elkarerik gabe ibili ordez, pertsona ekintza-zaleak izatera iristea, beren parrokia edota taldeak aberasten eta bizkortzen saiatuko diren pertsonak. On izango litzateke beste batzuekin elkartzen jarraitzea, hazten jarraitzeko, formazioa jarraitzeko, elkarrekin otoitz egiteko, adiskidetasuna sustatzeko, eta horrela noizbait hain indartsu izeki zitzaienugarra pizturik iraunarazteko. Elizbarrrutian eginahalak egin behar ditugu azaltzen ari diren errealitate baliotsu hauei sistematikoki lagun egiten. Halako prozesuak bideratzeko giltzarriak honako hauek izan behar lukete: lagun egitea, diszernimendua, hazkundea eta Elizan txertatzea, integratzea.

82. Metodo berri hauek agerian jartzen dute, tradizioz egiten ari garen ebanjelizazio-proposamenak ahulduak daudela, errutinazko bihurtu direlako eta *kerygma* hots egiteak berekin behar duen freskotasuna eta zirrara galdu dutelako. Denok dugu denengandik ikasi beharra. Iruditzen zait, ebanjelizatze-lanean (nahiz haurrekin nahiz gazteekin nahiz helduekin) beharrezkoa dela iragarpen kerygmatisikoaren zirrara, baita horri dagokion sarbidea edo katekesia egitea ere. Honela formula dezakegu: «prozesurik ez

zirrarak gabe, zirrarak ez prozesurik gabe», eta saiatu gure ebanjelizazioa osoagoa izan dadin eta eraldatzaileagoa pertsonen eta elkarten bihotzean eta bizitzan.

Harrera, katekesia eta sarbide kristaua

83. Une honetan gogoan ditut lehen jaunartzea eta sendotzako sakramentua hartzeko prestatzen ari diren haurtzaroko nahiz gaztaroko katekesi taldeak; beren bizitza partekatze elkartzen diren senar-emazte gazteak eta helduak; beren seme-alabentzat bataioa eskatzen duten gurusoak; Elizaz ezkontzea eskatzen duten ezkongaiak; parrokian hileta-meza nahiz beste zerbitzuren bat eskatzen duten familiak; edota horrelako beste talde batzuk, batez ere «zirrara-metodoen» bidez iragarpena jaso duten pertsonak. Nire esker ona erakutsi nahi diet gure kristau elkarteetan halakoei besoak zabalik harrera eta bide-laguntza egiten dieten katekistei eta beste pertsona batzuei. Eskertzekoa da bere leialtasuna eta konpromisoa. Bigarren, beste burutapen xume hau ere adierazi nahi nuke: ebanjelizaziorako egokiera da Elizara hurbiltzen den pertsona oro. Halakoei harrera ona egitea eta gertutasuna erakustea izango lirateke gure aurkezpen-agiririk onena. Halakorik ez denean, ebanjelizazioa eten egiten da.
84. Bestalde, azken hamarkadetan nozitu dugun aldaketa handi eta bizkorra hau ikusarazi digu: gizartea ez dagoela honezkero kristau kulturak eratua, eta katekesira hurbiltzen den askok ez dakiela lehen naturalki eskualdatzen eta ikasten zena. Kezka erlijiosoa esnatzearekin eta *kerygmaren* iragarpen egitearekin batera beharrezkoa da sinesmenari buruzko ikasketa ongi ordenatu eta artikulatuak ere izatea. Doktrinaren edukia ere garrantzitsua da katekesiaren epealdi guztietan. Elementu nagusietatik abiatu egin behar da fedearen eskualdaketa, ondoren kristau-nortasuna sendo eraiki ahal izateko. Gotzainen Bartzarrak Helduen Kristau Sarbide Ohikunerako (Rito de Iniciación Cristiana de Adultos: RICA) onartua duen katekesi materiala oso baliotsua izan daiteke askorentzat, zeren, kristau sarbidea egin izanik ere, agian ez baitzuten bere garaian kristau formazio sendoa hartu eta, horregatik, fedean hazten jarraitu beharrean dira.

Hazkundera eta formazioa

85. Jaunarekin elkar aurkitze esperientzia sumatzea, gozatzea eta horretan gero eta gehiago sartzea da haztea. Hazkunde horrek bultzatzen gaitu Jaunaren Hitza gero eta gehiago irrikatzera, oitotzean elkarriketa izatera, kontenplazio bare eta esker onekoa izatera, irakurketa eta formazio handiagoa irrikatzera, Eukaristian Kristorekin elkartasuna bizitzera. Horregatik, «formazioa» baino egokiago «hazkundera» esango nuke, zeren hazten ez dena ahuldu eta galdu egiten da azkenean. Frantzisko Aita Santuak dio ebanjelizatzeak xede hau duela: «hazkundera lortzea, pertsona bakoitzaren izatea eta pertsonarentzat Jainkoak duen proiektua oso benetan hartuz. Pertsona bakoitzak Kristoren gero eta behar handiagoa du, eta ebanjelizazioak ezin du ontzat eman norbait gutxiarekin konformatzea»⁵⁴.
86. Askotan Biblia edota Doktrina ikastea hartzen da formaziotzat, hau da, «informazio erlijioso» hartzea, Eliz Irakaspenak emandako dokumentuak aztertzea, irakaspen eta arau moralak ikastea. Hori ere formazioa da, noski, eta oso garrantzitsua da; hazkundeak, hala ere, gainditu egiten du hori guztia eta bertute edo onbide-bizitzan haztea eskatzen du, eta, beste ezer baino lehenago, lagun hurkoarekiko maitasuna garatzea, horixe baita Jainkoari zor dugun maitasuna erakusteko erarik osoena: «Ez litzateke zuzena izango hazteko dei hau nagusiki doktrina-formaziotzat hartzea, beste ezer kontuan izan gabe. Jaunak adierazi diguna 'behate' da kontua, Berak digun maitasunari erantzuteko. Eta hor, bertute guztiez gainera, agindu berria nabarmentzen da, lehenbizikoa, handiena, ikasle garena hobekien erakusten duena: 'Hau da nire agindua, maita dezazuela elkar Nik zuek maite izan zaituztedan bezala (Jn 15, 12). Argi ikus daiteke, Itun Berriaren idazleek, moralari buruzko kristau mezua muina eta azken sintesia erakutsi nahi izan dutenean, lagun hurkoarekiko maitasun saihetsezina aurkezten digutela»⁵⁵.

2.3 Sinodaltasuna eta elkartasuna

87. Eraberrikuntzarako hartu eta sendotu behar dugun bide ezin uko eginezko bat sinodaltasunarena dela. Frantzisko Aita Santuak esana du horixe dela «Jainkoak Elizagandik espero duen bidea hirugarren milurtekorako»⁵⁶. Hauxe dugu hasia dugun eta sendotu behar dugun beste prozesuetako bat. Hori ez da gauza arrotza azken hamarka hauetan gure elizbarrutiko jardueran. Vatikanoko II. Kontzilioaz gero sinodaltasunaren haziak ereinak ziren Gipuzkoan. Proposamen hori, orain zehatzago, azken urte hauetan lantzen ari izan gara, Sinodoaren prestakuntzarako lanetan. Lan horrek guztiak balio izan digu beste honetaz jabetzeko: gaur egun Gipuzkoan bizi den Jainkoaren herri leiala osatzen dugunok «elkarrekin ibiltzea» dela kontua.
88. San Juan Krisostomok zioen «Sinodo dela Elizaren izena»⁵⁷. Elizaren hastapenetan, garrantzi bereziko arazoak sortzean, kristau elkarrekin parte hartu ohi zuten erabakia hartzean. Hala ikus dezakegu Apostoluen Eginak liburuko 15. kapituluan, «Jerusalemgo Kontzilioa» deritzana egin zutenean; elizkide egiteko juduen ohiurak onartu beharrekoak ziren ala ez aztertu zuten. Erabakia ez zuten Apostoluek bakarrik hartu, baizik eta «Apostoluek eta ardura-dunek, eliz elkarrekin osoarekin bat erabaki zuten» (Eg 15, 22). Elizan «askotariko zerbitzuak dira, baina misioa bat bera»⁵⁸. Beraz, hartu duen dohainaren arabera, bakoitzak bere karismaren eraginez eta bere erantzukizun zehatza betetz hartzen du parte prozesu honetan, elkarrekin apaltasunez eta esku-zabaltasunez eginez, ideiak eta iritziak partekatuz, besteei entzunez eta argi eginez, eta batzuk besteengandik ikasiz. Elkartasun honen erreferentzia nagusia guretzat Pedro da. *Pedrorekin eta Pedroren ardura*pean baizik ezin dugu elkartasun betea eta eliz sinodaltasuna bermatu.
89. Elkartasunaren dimentsio bat da sinodaltasuna. Elkarrekin partikularretako elkartasuna adierazten du eta elkarrekin horiek beren artean izan behar duten elkartasuna. Gure arteko batasunak indar misiolari berezia duela irakatsi digu Jesus: «bat

⁵⁴ Ibid., 160. zk.

⁵⁵ Ibid., 161. zk.

⁵⁶ Frantzisko, *Gotzainen Sinodo-erakundearen sortzearen 50. urteurrena gogoratzean egindako hitzaldia*, 2015eko urriaren 17an.

⁵⁷ San Juan Krisostomo, *Expositio in Psalmum 149*, 1.

⁵⁸ Vatikanoko II. Kontzilioa, *Apostolicam actuositatem*, Dekretua, 2. zk.

izan daitezela, Aita, Zu Nirekin eta Ni Zurekin bat garen bezala. Horrela munduak sinetsiko du» (Jn 17, 21). San Joan Paulo II.ak behin eta berriz esan zuen Elizak «batasunaren etxe eta eskola» izan behar duela⁵⁹. Horregatik, sinodalagoak izan nahi dugu eta batasuna gehiago bizi, ebanjelizatzaileraginkorrage izateko. Entzuteko, diszernimendua egiteko, elkarriketarako eta erabakitzeko prozesuak hasi nahi ditugu, testigu hobeak izan gaitezten eta gure garaikideak interpela ditzagun Jainkoari buruzko galderaz, sinesmenaz eta gure izatearen azken helburuaz, zentzuaz.

90. Misiorako behar dugun elkartasun hau lortu ezinezkoa izango da erantzunkidetasunik izan gabe. Sinodaltasuna esatean, ez gara iritzien ikerketa soziologikoaz ari, ezta gehiengoa eta gutxiengoa duen parlamentuaz ere. Espirituari entzuteaz ari gara eta eliz elkartean egindako bereizmen edo diszernimendu-ahaleginaz; horretan denok har dezakegu parte erabakiak lantzean, gero batzuek erabaki horiek hartu ahal izan ditzaten eta bultzatu, denon artean aurrera eramateko. Nor bere kristau elkartean partaide izan eta erantzukizunez inplikatu ezean ezin izango da horrelakorik egin. Horretako, elkarriketarako guneak antolatzen jarraitu beharko dugu, hizketaldi egiatia izanez eta iritzi-harreman barea.
91. Artzainok (Gotzainak, apaizek...) lehenbizikoak izan behar genuke Gipuzkoako gure elkarteetan sinodaltasun hau bultzatzen. Horretako, kontseiluak antolatu beharra dago gure kristau elkarteetan esparru ezberdinetan, sentiberatasun eta karisma guztien ordezkari izango diren kontseiluak, eta, orobat, elkarri entzuteko, elkarriketarako eta erabakitzeko prozesu egiazkoak sustatu behako dira. Kontuan izan behar dugu, hala ere, «elkarriketa sinodalean hitz egiteak bezainbat balio duela entzuteak. Kontua ez da hizlari bat besteei gailentzea edota argudio sendoz besteen iritziak gezurtatzea, baizik eta begirunez adieraztea, Espirituak baliagarritzat iradokia dela kontzientzia garbiz uste dena»⁶⁰. Duela gutxi argitaratua den Sinodaltasunaz egindako Sinodoaren *Bukaerako Dokumentuak* lagunduko digu prozesu garrantzitsu honetan sen-

dotzen eta aurrera egiten. Hori nola egin zehaztu beharko da kristau elkarte guztietan eta elizbarrutiko gure Elizaren jarduera guztia zeharkatu beharko du. Sinodoaren *Bukaerako Dokumentua* beren elkarteetan, ahal den heinean, ezagutaraztera eta lantzeragonbidatzen ditut parroko guztiak, eta dokumentu horretan proposatua zehazten saiatzera, beren ardurapean dituzten elkarteetan biziartzarako dagokionean. Eta pazientziaz antolatzeragelkarri entzuteko, elkarriketarako eta parte hartzeko prozesuak beren elkarteetan.

2.4. Lurralde berrantolaketa misiorako

92. Laugarren prozesuaz ere hitz egin nahi nizuke: lurraldearen eta parrokien berrantolaketa, alegia. Aldi bakoitzean, «ereite-politika» berrikusi eta berriz diseinatu behar da. Denborak aldatu egiten dira eta egokitu beharra dago. Misioa, ebanjelizazioa eta Gipuzkoako kristau-belarinaldi berrien etorkizuna dago jokoan. Baliteke berrantolaketak, aurren-aurrenik, inguruabarrak eskatutako errealismoari erantzun nahi izatea; hala ere, badakigu badela, egiaz, motibazio garrantzitsuagoa: misioa eta kristau elkartearen etorkizuna. Garai egokia dugu, beraz, oraingo hau bakean, alaitasunez eta apaltasunez bizitzeko, Jaunaren «artalde txikia» garela jabeturik eta Elizaren misioa ahalik eta era eraginkorrean aurrera eraman nahi dugula jakinik, lankidetzag, diszernimendua, elkarrekiko harremana eta elizbarrutian elkartasuna, komunioa, indartuz.

Irtenbideak eta egokitzapenak

93. Elizaren historian bigarren une batean sortu ziren parrokiak: hasieran lurralde bati lotua ez zegoena egoiliar edo sedentario bihurtu zenean. Elkarte txiki malguagoetan antolatuak zeuden lehen kristauak, etxeetan bildu ohi ziren eta han ospatu ohi zuten Eukaristia eta egiten otoiitza elkarrekin. Etxeko liturgia utzirik, parrokiak sortu ziren, batez ere kristau-fedea hiriez kanpora hedatzen hasi zenean eta herrietan kristaubatzarrak sortzen asi zirenean; orduan, bilera-lekuak eta eliz eraikinak, tenpluak, eraikitzen hasi ziren. Gipuzkoan orain duguna ez da beti hala izan. Adibidez, orain 75 urte arte ez ginen inoiz ere elizbarrutia izan; beste elizbarruti handiag batzuetako zati ginen. Gure herri eta hi-

⁵⁹ San Joan Paulo II, *Novo millennio ineunte* Gutun apostolikoa (2001), 43. zk.

⁶⁰ Nazioarteko Komisio Teologikoa, *Sinodaltasuna Elizaren jardueran eta misioan* (2018), 111. zk.

rietan ikusten ditugun eliz eraikinak ez dira beti hor izan, mendeetan zehar eraiki zituzten. Urte askotan, eraikin horiek ez ziren parrokia izan, tenplu soilak baizik, eta gurtza-lekuak. Joan zen mendearen azken hamarkadetan parrokia berri asko eratu zuten, herri handietan eta hirietan batik bat, lehen zeuden parrokietatik bereiziz. Tenplu berriak ere eraiki zituzten eta lokalak ere bai haurrei eta gazteei katekesia emateko eta kristau-taldeak hartzeko, urte askoz kementsu izan baitziren. Une hartan ziren beharrei eta egiten zituzten diszernimenduei erantzuteko irtenbide eta egokitzapenak bilatzen saiatu ziren. Gaur egun gauzak, zalantzarik gabe, oso bestelakoak dira, eta azken hamarkadetan areago.

Berrikuste beharrezkoa

94. Parrokiak «jarraitzen du izaten bataiatu gehienentzat bere fede-bizitzarako erreferentziarik nagusiena»⁶¹. Beti dugu elkarte jakin baten beharra sinesmena eta sakramentuak ospatzeko, Jainkoaren Hitza entzuteko ea senideekiko maitasuna bizitzeko. Hala ere, hurbil egotea ez da gaur egun faktore erabakigarria elkartea eratzeke⁶². Egokiera du bakoitzak nahi duen tokian bizitzeko eta bere fedearen partekatzeko, agian ez etxetik gertuen duen elkartean. Nolabaiteko lurraldetasun-printzipioa beti izango da, baina gaur ditugun parroki esparru zehatzak aldatu egingo dira etorkizunean. Parroki elkartean esparrua zabalagoa izango da, baita parrokien arteko lankidetzaren ere. Herri batzuetan, tenpluak noizbehinkako kulturako erabiliko diren arren, kristau elkarteak inguruan dituztenekin elkartu eta sendotu beharko dute. Urteak dira ikusten ari garela ezin izango dugula ziurtatu orain ditugun parrokia guztietan zerbitzu guztiak eskaintzea, ezta elkarre-bizitza, bere alderdi guztietan, mantentzea ere. Aspaldidanik ari gara hori sumatzen eta saiatu gara toki batzuetan irtenbideak bilatzen, batzuetan arrakasta lortuz eta beste batzuetan ez. Gure egoera oso ezberdina da hirigune handietan eta herri txikietan. Tentsio-egoera bizi dugu aspaldidanik gure elizbarrutian hari honetan, batez ere apaizak gutxi direlako eta tradizionalki ia dena apaizaren ardurapean egon

izan delako. Bakez eta pazientziaz lanean jarraitu beharko dugu gure kristau elkartean lurralde-antolaketa eraberritzen. Baina erabakitasunez egin beharko dugu, zenbait elkarte dagoeneko, objektiboki, arreta hobearen beharrean dagoelako eta diszernimendua egiten eta bideak ebakitzen saiatu behar dugulako gure lurraldean, etorkizuneko kristau-belaunaldientzat. Nolanahi ere, honako honek eragin behar digu beti eta kasu guztietan: gure kristau elkartei arreta hobea eskaini nahiak eta Ebanjelioa iragartzen jarraitu beharrak.

Bereizmen, diszernimendu, irekia

95. Argi dago oraingo parrokia batzuek orain arte bezala eratuak egoteari utziko diotela. Batzuek desgertu egingo dira edota beste era batera taxutuak geldituko, batik bat hirigune handietan. Arreta pastoral eskaintzea ere ez da parrokoaren hain mende egongo eta misiolari-talde edo pastoral arreta-talde eran jardun beharko dute. Talde horiek apaizek, diakonoek, erlijioso-erlijiosek eta laikoek osatuko dituzte. Parrokien arteko lankidetzaren eta eskualdeko edo Pastoral Barrutikaren lan egiteko era berrikusi beharra dago eta bultzatu beharra. Gauza bera oraingo Artziprestaldean antolaketa edo eraketa. Datozen urteetan, batuak gertatuko dira administratiboki parrokia asko, batez ere lan ordezkatzailari, subsidiarioari, dagokionean. Honek ez du esan nahi tenpluak itxiko ditugunik. Ezinbestekoa gertatuko da fededunak batzea ospakuntza liturgikoetarako eta beste zenbait eliz ekintzarako. Ematen ditugun zerbitzuak egokiago ordenatu eta antolatu beharko ditugu: Eukaristia eta gainerako sakramentuen ospakizunak, hileta-mezak, katekesia, Caritasen zerbitzuak eta beste pastoral jardueraren batzuek, hala nola, animazio espiritualaren, fededunen formazioaren. Bestalde, talde misiolariak, «arduradun talde», edota «pastoral ekipo» ere deituak, nola eratu ikusi beharko dugu; gizaseme eta emakume laikoek, erlijioso eta erlijiosek, diakono eta apaizek osatuko dituzte halako taldeak. Eta beti ere, gure elkartei arreta hobea eskaintzea eta ebanjelizazioa animatzea helburu harturik. Bereizmen-lan hori, diszernimendu hori, egiten ari gara. Garrantzitsua da kristau elkarteak, ilusio berriz, parte hartzea gure elizbarrutiko Elizaren aurpegi zehatza eraberritzeko ahalegin honetan⁶³.

61 Frantzisko, *Evangelii gaudium* Aholku-hitz apostolikoa (2013), 28. zk.

62 Kleroarentzako Kongregazioa, *La conversión pastoral de la comunidad parroquial al servicio de la misión evangelizadora de la Iglesia* (2020), 8. zk.

63 Ibid., 10. zk.

Bizia duten lekuak

96. Garbi izan behar dugu gure kristau elkarteek beti izan behar luketela bizia duten lekuak, sinesmena, ospakuntza alaia eta duina, zerbitzua, diszernimendua, entzutea eta parte hartzea eta, batez ere, deia egin eta ebanjelizatzea bultzatzeko lekuak. Pertsona ezberdinen trebetasun eta talentuez baliatzen jakin behar genuke, dohain eta karisma ezberdinak izateak dakarren aberastasunaz jabetzen. Parrokietan benetako bizitasuna erakutsi behar genuke. Lurralde edota toki baino gehiago, elkarre bizitza eta aberastasuna izan behar genuke parrokietan, nork bere tokia eta kide izatea aurkituko duen gunea. Espiritu Santuak ikusaraziko dizkigu biderik egokienak.
97. Elkarreetan hasitako analisia sakontzen jarraitzekotan gara datozen hilabeteetan, eta gure

parrokietan eta eskualdeetan konprometituak dauden pertsonekin (apaiz, diakono, erlijioso-erlijiosa, laiko) hasierako ekipoak eratzen saiatu nahi dugu, parrokietan, eskualdeetan, pastoral barrutietan, elkarteekin ekin diezaioten diszernimendu-prozesu eraginkor eta bare baina ezindudatuzkoari, horrek eraman gaitzan gure elkarre bizitza hobeki berrantolatzea, lehentasuna zein toki eta eliz zerbitzuri eman ikustera, liturgi ospakizunak hobeto razionalizatzea eta katekesi-prozesuak eta espiritualtasuna lantzea hobeki egiteko gunek batzera. Hala berean, ondarea eta ondasunak erarik onenean antolatzen eta kudeatzen lagundu behar digu diszernimenduak, misioaren zerbitzura egokitu daitezen eta elkarre bizitza mantentzen lagun dezaten. Beharrezko izango da horretako profesionalen laguntza izatea (agian jubilatutako boluntarioak), ekonomia gaitan adituak eta bere denbora lan horretan eman dezaketen pertsonak.

IV. POSIBLE DIREN AMETSAK

98. Orain Gipuzkoako kristau elkarte osoarekin amets posible batzuk konpartitu nahi nituzke, gure elizbarrutiko bizitzan eragin behar dugula uste dudalarik, eta, aldi berean, etengabeko berrikuntza eta eraberrikuntza prozesu honetan aurrera goazela. Berriak ez diren arren, baliteke batzuk handinahiak izatea. Epe ez oso luzean egin ditzakegun gauzak dira. Izan ere, batzuk egiten ari dira jada; beste batzuk, hasierako faseetan daude. Zuekin amestu eta, ahal bada, gure elizbarrutian etorkizun hurbilean pixka bat gehiago bultzatzea gustatuko litzaidakeen kontuak dira. Elkarrekin amestea, estimulagarria izan eta gure konpromisoa eragin nahi duen gogoeta ariketa da. Eskatuko nizueke bakoitzak, bere mailan eta bere arduraren, dagokiona bere aldetik jartzea, errealismoz eta Itxaropenez.

1. Gure espiritu-bizitza zaindu

99. Gure fede-bizitza, gure espiritu-bizitza indartzea, adierazi dugun bezala, funtsezkoa da.

Amets egiten dut Gipuzkoako kristau bakoitzak –gaztea edo nagusia izan– egun bakoitzeko liturgiaren Ebanjelioa irakurri ahal izatea eta Jainkoaren Hitza ardatz duen otoitz une txiki bat egitea (liburuak eta gailu mugikorretarako aplikazioak daude, eta erabil daitezke). Etxe bakoitzean «otoitzaren txokoa» ere irudikatu nahi nuke (ikonoa eta irudia, gurutzea, Ama Birjina txiki bat, Biblia, kandela...), familiako kide bakoitzak noizbait otoitz egin edo elkarrekin bildu eta otoitz txiki bat egin ahal izateko. Eta gure parrokietan eta gure taldeetan pentsatuz: asko izango litzateke amestea parrokia bakoitzak, Eukaristiaren ospakizunaz harago, noizbehinka elkarreko otoitzari eskainitako egun bat izatea Elizaren eta munduaren beharreatik, bokoengatik eskatzeko?

100. Amets egiten dut gazte guztiek kurtsoan zehar bi asteburu erreserbatu ahal izatea (Abendualdia-Garizuma), erretiratze, «Jaunarekin egoteko gelditzea» eta fedean sakontzeko eta otoitzegatik

gustua hartzen ikasteko erretiro edo bizikidetza horiek eurekin antolatzea. Ez litzaioke arrotza izan behar kristau bati ere (apaiza, erlijiosoa edo laikoa) urtean bost egun erreserbatzea gogo-jardunetarako, edo, urteko garai berezietan, erretiro eta otoitz une bereziak bilatzea. San Ignazioaren lurraldean ez dago oso urrutira joan beharrik leku on bat eta horretarako bidelagun on eta eskarmentudunak aurkitzeko. Parrokoei dei egiten diet, batez ere, parroketan dimentsio hau zaindu dezaten eta fededunei parrokietako topagune eta otoitz une hauek erraztu diezazkieten. Elizbarrutiak, bere aldetik, jarduera batzuk antolatuko ditu zentzu honetan. Puntu honetan, gure lurraldeko komunitate erlijiosoe-kin ere amets bat partekatu nahi nuke, kontenplaziokoekin bereziki, eta, ahal duten neurrian, hori bultza dezaten. Ahal izanez gero, bertako monasterioak eta komentuak gehiago aktibatzea litzateke kontua, beti ere leku ireki eta erreferentziazkoak izan daitezen, zeinetan, monasterioen eta erlijio-bizitzaren jakinduriatik, mistagogo izanik, denoi lagunduko baitigute barne-bizitza lantzen, otoitzean Jaunarekin topatzen hasten edo aurrera egiten.

2. Behartsuenak eta ahulenak

101. Behartsuenek eta ahulenek elizbarrutiaren bihotzean egon behar dute beti. Gipuzkoan gure herriak askori eragiten dien pobreziaz eta bazterkeriaz hitz egin dugu. Ez dira zenbaki estatistikoak. Pertsonak dira. Are gehiago: gure senideak dira! Arrazoi askorengatik sufritzen duen pertsona bakoitzaren atzean, taupadaka ari den bihotz bat dago, eta Jainkoaren begietarako ederra den bizitza bat. Bakardade edo pobrezia larriaren dauden adinekoak, gaixo fisiko edo mentalak, adikzio ezberdinak, kaleko egoeran dagoen jendea, familia desintegratuak eta arazo ugari dituztenak, enplegurik ez dutenak, aukerarik ez dutenak... «Jainkoaren bihotzean, behartsuentzako lehentasunezko leku bat dago»⁶⁴. Haien duintasunak gure konpromisoa izan behar du beti. Jainkoarentzat garrantzitsuak badira, kristau elkartearentzat ere bai. Zer gehiago egin de-

zakegu gutako bakoitzak alde horretatik? Gai al gara ahulenengan Kristo sufritzailearen aurpegia ikusteko? Zer egin dezakegu denon artean?

102. Sentsibiltate sozialean gero eta gehiago irabaztearekin amets egiten dut. Agian ezin ditugu egoera batzuk konpondu, baina duintasuna eman diezaiokegu pobrezia edo zaurgarritasun egoeran dagoen edonori: aurpegira begiratu, duintasuna duela sentiaraziko dion hitz adeitsu eta normalizatu bat maitasunez esan, behar izanez gero laguntza ekonomiko egokia eman. Pertsona haue-
taz kezkatu eta erakundeetara bideratzen edo laguntzen saia gaitezke, beren arazoak gaindi-tzen laguntzeko. Batzuetan haiekin egiten diren gehiegikerietatik defenda ditzakegu. Jesusen hitz haiek guregan indartsu durundatzen dute: «Nire seniderik txikien hauetako edozeini egin zeniotena, neuri egin zenidaten» (Mt 25,40). Hori egi-ten dugun bakoitzean, Itxaropena ereiten dugu.

103. Pobreekiko dugun hurbiltasuna doakotasuna-
ren seinale garbia da, eta doakotasun hori pro-
fetikoa da gaur egun, dena erosten edo saltzen
den mundu batean, «niretzat eta nireentzat»
bakarrik erreserbatutako mundu batean. Ho-
rrela, Itxaropen sendoa ereingo dugu Gipuz-
koako gure gizartearen bihotzean. Ahulnekiko
dugun hurbiltasun eta kezkaren bitartez gizar-
teari ikusarazten diogu Jainkoak ez duela inoiz
inor galdutzat ematen. Pobreen arazoen erdian
hurbiltasuna, errukia eta samurtasuna jartzea
Ebanjelioaren ereintza indartsua da. Elizbarru-
tiko arlo sozio-karitatezkoan laguntzen duten
ia mila boluntarioen lana goratzekoa da, po-
brezia eta migrazio egoerak artatuz, gaixoak eta
adinekoak artatuz, espetxe pastoraltza eta, oro
har, Caritasen lana, baina hurkoarenganako
maitasuna ezin da delegatu. Norberaren fedeari
dagokion zerbait da, eta elizbarrutiko pertsona
eta kristau talde guztientzat erreferentzia argi
eta garrantzitsua izan behar du. Gazte kristauak
boluntariotza eta pobreen arreta lanetan has-
tearekin amets egiten dut, kristau bizitzaren di-
mentsio garrantzitsu hori alde batera utzi gabe.
Era berean, hainbeste gizon eta emakumerekin
egiten dut amets, erretiratu berriak izanik, gure
parrokietako jarduera sozio-karitatezkoetan edo
proiektuetan denbora eta jakinduria gehiago es-
kain dezaketelako boluntariotzako jardueretan.

⁶⁴ Frantzisko, *Evangelii gaudium* Aholku-hitz apostolikoa (2013), 197. zk.

104. Bestalde, elizbarrutiko kristauok gure herri eta hirietako politikariekin eta gizarteko beste eragileekin elkarlanean aritzea gustatuko litzaidake, ahulenentzako irtenbideak sormenez, ekinez eta pazientziaz bilatzeko. Badakigu gauzek beren denbora daramatela, eta arazoak ez direla nahi bezain azkar konpontzen. Izan dezagun jarrera kolaboratzaile eta positiboa. Ez diezaiozun utzi epe laburrerako jarrera politikoa edo bidegabekeriak salatzeari; ezta txiroak etekin posibleak lortzeko edo bataila politikorako erabiltzeari ere. Pobreek onginahia, maitasuna, hurbiltasuna, baliabideak eta irtenbideak behar dituzte, ez ideologiak eta arrazoiak. Jar gaitezen beti haien alde, jar gaitezen haien lekuan. Karitateak ziurtatzen du gure fedearen egia. *Jubileua* une aproposa izango da elizbarrutiko jubileu-keinu berezi bat egiteko gure talde eta kristau elkarte guztien *karitatearen fantasia* gauzatuko duena. Adi egon gaitezen.

3. Gure senide migratzaileak

105. Abraham, gure fede-gurasoa, aramear ibiltaria izan zen, migratzailea. Abrahamen seme-alabak gara denok, eta, behar dugunean, mugitu egiten gara. Hala izan da gure historian ere: zenbat gipuzkoar mugitu ziren bizitza hobe baten bila! Nahiago nuke emigratu beharrik ez bagenu. Horretarako, munduko leku guztietan eman beharko lirateke duintasun eta aukera egoera batzuk, ematen ez direnak. Gerrek, goseak, ustelkeriak, esplotazioak eta era guztietako indarkeriek eragiten dute pertsonen bakean bizitzeko eta seme-alabei etorkizun duina eskaintzeko leku bat bilatzea. Hori esanda, Elizak beste nazionalitate batzuetako pertsonekin duen harreman oro anaitasunetik eta gizaki orok bere izatean daraman duintasun amaigabetik soilik har dezake kontuan. Migratzaile asko iritsi dira gure herri eta hirietara. Gehien-gehienetan, lan egiteko eta oparotasuna aurkitzeko gogoz. Egunen batean bere herrira itzultzeko ilusioarekin agian. Horietako asko oso errotuta daude dagoeneko⁶⁵; beste batzuk, berriz, integrazio-prozesuan daude.

106. Horiek onartzea, laguntzea, beraien sustapenean laguntzea eta integratzea da gure ametsa eta konpromisoa. Hori da gure tokiko eta probintziako erakundeei eskatu behar zaiena. Baita geure buruari ere, kristau elkarte gisa. Egin dezagun gauza bera guk gure etxean, gure Elizan, gure parroketan eta elkarteetan. Ez daitezela inoiz sentitu bereiziak edo «bigarren mailakoak». Izan gaitezen kristauok aitzindari inklusioan eta etorkizunerako bideak eta Itxaropena erakusten. Gure eskola katolikoan, gure ikastetxeetan eta gure parroketako katekesietan ere hala gara. Baita aurrera daramatzagun hainbat integrazio proiektutan ere. Amesten dut horrela izatea gure etxeetan eta haiek gurekin lan egiten duten eremuetan ere. Gure elkarteetan, gure parroketako pastoral eta era guztietako kontseiluetan, eta elizbarrutiko gure zerbitzu eta erakundeetan pertsona horiek integratzen joatea eta protagonista izatea amesten dut. Orain, Elizak sindo-eran jarduteari buruz emandako argibideak finkatu eta eguneratzera deituak gaudenez, ez dezagun zalantzarik izan zentzu horretan urrats sendoak emateko

4. Emakumea

107. Beharrezkoa da emakumearen ezinbesteko garrantzia aitortzea, ez bakarrik gizartean, baita eliz elkartean ere. Norbaiti fedea nork transmititu zion galdetzen diodan bakoitzean, ia beti erantzun bera agertzen da: nire ama izan zen. Gazteago batzuek gaur diote bere amona izan dela. Parrokiako katekesiko zeregin gehienak emakumeek eramaten dituzte aurrera. Emakume asko elizako hezkuntza, pastoralta eta gizarte arloko proiektu askoren buru dira, euren lan ona eta gaitasuna eskainiz. Bai, Elizak asko zor die emakumeei. Gaur egun, zinez, fedearen eta Elizaren zutabeak dira. Horregatik, Elizak eskertu egin behar dio Jainkoari beraien eskuzabaltasuna eta lekua, ez bakarrik erabakiak prestatzen diren eliz zerbitzu eta kontseilu ezberdinetan, baizik eta kontseilu eta gobernu organoetan ere, erabakiak hartzen diren tokian. Gure elizbarrutian hori ez da nobedadea. Tradizioa dugu horretan. Organo eta kontseilu horietan emakume gehiago sartzen jarraitu behar da.

65 Ik. Espainiako Gotzainen Batzarra, *Comunidades acogedoras y misioneras* Aholku-hitz pastoral (2024), 14. zk.

108. Bestalde, nahi nuke denok kontzientzia berri bat hartzea gure elkarreetan, emakumearen aurkako indarkeria –baita gizon ororen aurkako ere–, bere abusu edo tratu txar mota guztietan, giza duintasunaren aurkako iraina dela eta Jainkoari egindako irain oso larria. Sinetsita nago kontzientzia hori benetakoa dela gurean, baina ezin diogu utzi gure eginbeharra azpimarratzeari: gure esku dagoen guztia egin behar dugu hori saihestu eta desagerrarazteko. Amets egiten dut elizbarrutiko kide guztiok, ideologia orotatik harago, gure gizartean gertaera hauek salatzen dituzten hainbeste emakumeren ahotsarekin bat egitea. Ez dago gai honi buruzko inhibizio edo apatia eta konpromiso faltarako tokirik. Gure elizbarrutiko elkarte eta erakundeei dei egiten diet konpromiso hau areagotu dezaten eta indarkeria mota guztiak pairatu dituzten emakumeen esanetara jarri daitezen, maitasunez eta gertutasunez lagun diezaieten, bizitzan aurrera egin dezaten eta zauriak eduki arren bakea, alaitasuna eta Itxaropena berreskuratu ahal izan dezaten.

5. «Kultura bokazional» bat

109. Gazte- eta bokazio-pastoraltza zeregin neketsua eta erronka handia da, batez ere kristau elkarreetan eta familietan belaunaldi berriei fedea helaraztea hainbeste kostatzen zaigun garaiotan. Hala ere, ezin dugu aipatu gabe utzi horren garrantzia. Diotenez, krisia ez da deituena, «deitzaileena» baizik. Eta gaur, deitzen duten horiek denok gara. Bataiatu guztiok dugu gazteenei beren bokazioa aurkitzen laguntzeko ardura. Haur eta gazteak fedean hezteak esan nahi du horiek zerumuga horretan jartzea. Familiaren oinarritzko zeregina da, baina baita parrokiarena eta kristau elkarreana ere. Bokazionala ez den gazte-pastoraltzarik ezin da egon. Gazte kristauak –baita helduek ere– Jainkoaren deiari emandako erantzun gisa ulertu behar dute beren bizitza. Jainkoak gazteak deitzen ditu ezkon-bizitzara eta familia-bizitzara, baita biziera sagaratura eta ministerio ordenatura ere. Beti deitzen die euren fedea elkarrean bizitzera, inoiz ez modu isolatuan. Otoitz sutsua egitea eta familian, eskolan eta parroketan gaia planteatzea «bokazio kultura» bat sortzea da. Bokazio-kultura horrekin egiten dut amets gure Gipuzkoako Elizan, non dei eta erantzunaren gako horretan bizitzea

proposatzen diegun gazte guztiei, eta altxortzat hartzea zer esan nahi duten gure apaizengan eta Jainkoari sagaraturako pertsonengan ditugun zerbitzu-bokazioek. Elizbarrutia heziketa serioa bultzatzen ari da, gazteei hazten eta euren bokazioari kristautasunez erantzuten laguntzeko, baina gonbidapena eta bide-laguntza guztion kontua da. Ez diezaiogun geure familietan ministerio ordenaturako edo biziera sagaraturako bokazio bereziak balioesteari, nahi izateari eta bultzatzeari utzi. Parrokia eta elkarte guztiei dei egiten dizuet, etengabe Jaunari «bidal ditzala langileak bere uztara» (Mt 9,38) eskatzera, jarduerak, aldian aldiko otoitz saio bereziak eta gure apaiz eta pertsona sagaratuarekin testigantza topaketak antolatuz.

110. Gazteei, eurei gustatzen zaien bezala zuzentzen natzaie puntu honetan, zuzenean. «Gazte maitak: Bada zerbait garai batetik hona kezkatuta naukana. Batzuetan galdetzen diot neure buruari ea galdera egokia egiten ari ote zareten zuen gazte garaian, hain garrantzitsua den bizi-une honetan, normalean galdera erabakigarriak egiten diren garai honetan. Ez nuke nahi galdetzea besterik gabe zer egin nahi duzuen zuen bizitzarekin. Berehala aurkituko zenituzkete erantzun gutxi-asko argiak itxuraz aukeraz betetako etorkizun bati buruz, soldata onari buruz, irtenbide profesional onari buruz, ospe onari buruz... Galdera hori beste gazte askok ere egiten diote bere buruari. Baina zuek ez zarete beste asko bezalakoak. Zuek sinestunak zarete, eta, sinestunak zaretenez, egin beharko zenuketen galdera, antzekoa izanik, oso bestelakoa da. Zein desberdina den nire buruari nire bizitzarekin zer egin nahi dudan galdetzea, edo nire bizitzarekin zer egin nahi dudan zuzenean Jaunari galdetzea! : ‘Jauna, zuk zer nahi duzu nik egitea nire bizitzarekin?’. Galdetzera eta bilaketa honetan laguntzen uztera gonbidatzen zaitut. Ausarta bezain uste onekoa izatera gonbidatzen zaitut. Deitzen zaituenak zure zoriona besterik ez du nahi zuretzat. Eta hor, otoitzean elkarriketan Jaunarekin, inguratzen zaituen munduari begira, behar zaituen kristau elkarteari begira, bilatzen duzun zoriontasunaren erantzuna aurki dezazula. Eta sako-netik esaten ari zaizun dei bat agertzen bazaizu: ‘Saldu dena eta jarraitu niri!’ (Mt 20,21), eta ministerioan edo biziera sagaratuan (aktiboan

edota kontenplatiboan) erabateko entrega oso batera indarrez gonbidatuta sentitzen bazara, ez izan beldurrik. Jaunak, berak aukeratzen baitu, emango dizu erantzuteko behar den argitasuna, gaitasuna eta indarra. Jainkoak ez ditu gaituak deitzen, aukeratuak trebatzen baizik. Eta bidean zoazen bitartean, jarraitu trebatzen, zure fedea ospatzen, beste gazte batzuekin partekatzen; jarraitu otoitz egiten etengabe, gehien behar duten pertsoneri zerbitzatzeaz ahaztu gabe».

6. Laikoen ministerioak

111. Laikotzaren misioa eta berezko karisma sekularitatean, mundu profesional, sozial, ekonomiko, kultural, zientifiko eta politikoaren errealitatean eraldaketan badago ere, batzuk, espresuki, Elizaren misiolari izaeratik eta bere beharretatik sortzen diren zeregin eta zerbitzu espezifikoetan lankidetzan estuan aritzera deituak daude. Hirugarren milurtekoko Elizak, san Joan Paulo II.ak gogoratu zuen bezala, bataiatu guztiak eliz misioan duten erantzukizun aktiboaz jabetzera bultzatu behar ditu⁶⁶. Erantzunkidetasun horretan, ministerioak, izan ordenatuak edo laikoak, elkarren osagarri dira, gure elkarteak Erreinuen benetako ezaugarri bihurtuz.
112. Elizbarrutian, laikoen ministerioak baloratu eta sustatuko dituzten kristau elkarteak amesten ditut, Jainkoarekiko eta elkarteke anai-arrebekiko maitasunaren eta zerbitzuaren adierazpen zehatz gisa. Espiritu Santuak Jaunaren deiari eskuzabaltasunez eta alaitasunez erantzuteko prest dauden gizon eta emakumeak pizten ditu. Ministerio edo zerbitzu hauek ez dira guztiontzat, eta, betiere, laikoen nolabaiteko «klerikalizazioa» saihestu behar dugu.
113. Elizan, laikoen ministerioak ugariak eta desberdinak dira. Badira «ministerio eratuak», hala nola irakurletza, akolitotza edota katekistarena, ohikune berezi batekin laguntzen direnak. Gainera, Espirituaren sormenak inspiratutako beste «ministerio» batzuk sortu dira, gure elkarteek beren ekintza arlo ezberdinetan dituzten beharrei erantzuteko: liturgiaren animazioa, musika,

Eukaristiako ezohiko ministroak, gaixoei eta espetxeratuei laguntzea, behartsuei arreta ematea, haur eta gazteen katekesia, ezkondueri eta familiei lagun egitea, hezkuntza, helduen kristau formazioa, laikoen misioaren sustapena... Ez dira zeregin hutsak. Elkartearen izenean burutzen diren misioak dira, Elizaren presentzia bizia bermatzen dutenak. Zerbitzu horiek mandatu gisa baloratzea komeni da. Hori dela eta, arduraz eramaten da, prestakuntza egokia izateko konpromiso pertsonalarekin, baita artzainekiko eta beren elkarteetan beste zeregin batzuk dituztenekiko erantzunkidetasunetik ere. Apaizaren irudiarekiko menpekotasun gutxiago eta erantzunkidetasun handiagoa duen Elizaren ezaugarriak dira. Gaur, gero eta gehiago, ministeriootako arduradunengandik espero da taldean eta era koordinatuan lan egiteko gaitasuna, ez bakarrik parroketan, baita bailaretan edota elizbarrutian ere.

114. Zehazki, gure elkarteen bizitzarako berritzaileak diren bi ministerio zehatzekin egiten dut amets: harrera- eta entzute-ministerioa, non gure elkarteetara hurbiltzen direnek behar duten kontsolamendua eta hurbiltasuna aurkituko duten. Bestetik, doluaren ministerioa, lagun eta euts dezala Itxaropenean bizitzen gure senideen heriotzaren eta galeraren une erabakigarria, familiei lagunduz baita zerbitzu erlijiosoetan ere.

7. Diakonotza iraunkorra

115. Gure elizbarrutian, diakonotza iraunkorraren ministerioa, nire aurrekoek onartuta ere, gutxi sustatu eta garatu da. Agian ez da argi izan zein den diakonotzak Elizaren historiaren hasieratik duen zerbitzua, eta haren zentzurik jatorrena berreskuratu behar dugu. Gure Elizbarrutian ministerio hau garatuago egotea dut amets. Diakonotza iraunkorraren arrazoia eta bere zeregina ondo ezagutzeak, Elizaren irakaspenak adierazten digun bezala, lagunduko digu alde horretatik. Kontua ez da diakonoek aldare edo ospakizun solemneak akolitorik kualifikatuenak edo bigarren mailako apaizak bezala «janzten» dituztela. Elizako diakonotza iraunkorra bokatzen bat da, elkarteari zerbitzua emateko ministerio bat, eskumen asko dituen, eta Gipuzkoan ere balioan jarri behar dena, munduko beste

⁶⁶ Ik. San Joan Paulo II.a, *Novo millennio ineunte* Gutun Apostolikoa (2001), 46. zk.

elizbarruti batzuetan gertatzen den bezala. Kari-tatearen zerbitzua, Hitzaren eta predikazioaren zerbitzua, sakramentu batzuen ospakizuna eta zenbait liturgiaren, hala nola, hiletetan, presi-dentzia edo laguntza, eliz buruzagitzako minis-terio ordenatu honen parte dira, gizon zelibe nahiz ezkonduerik erreserbatua. Ezkonduen ka-suan, beharrezkoa da, ordenazioa eskuratzeko, hautagaiaren emaztea ados egotea eta bokazio horrekin laguntzea.

116. Gure elizbarrutian ezkonduetako gizonen diako-no ordenazioak, gaur egun, gure kristau elkar-teei zerbitzu handia emango lieke, ospakizun batzuei dagokienez pastoral zerbitzuak egin di-tzakete eta gure kristau elkarteak asko aberastuz jardura ugarien garapenean eta pastoral taldeak indartuz. Elizarentzako zerbitzu handiago ba-tean pentsatzen ari diren gizon guztiak gonbi-datzen ditut ministerio hau planteatzera beren bizitzarako aukera gisa, Jaunaren aurrean eta, hala badagokio, bere familiarekin bereizmen egiteko. Era berean, dei egiten diet gure elizba-rrutiko kristau-elkarteei, batez ere apaizei, beren bizitzetan ministerio hau hartzera gonbidatuak izan daitezkeen gizonak, gehienak ezkondu eta familiako guraso direnak, «seinalatzera». Hauta-gai posiblei proposamena egin ondoren, haien jarrera baloratuko genuke, eta zentzuzko proze-su bati ekingo genioke, bereizmen, laguntza eta prestakuntza prozesu bati. Diakonoek minis-terioa beren familia-bizitzako eremu hurbilean gauzatuko lukete, beren artziprestaldearen ingu-ran, inguruko parrokiekin, pastoral taldeekin eta apaizekin elkarlanean. Asko izango litzateke elizbarrutian ministerio ordenatu honentzako dozena bat gizonekin amets egitea? *Jubileu-urte Santu* honetako fruitu ederra litzateke.

8. Hezkuntza katolikoa

117. Gure gizartean balioak eta balioak daude. Gu-retzat, Ebanjelioa gure erreferentzia da eta ipa-rrorratz argia izan behar du. Berak ematen digu identitatea, eta berak sortzen du guran Elizako kide izatea. Familia da fedearen lehen hezitzaile-a eta balioak ereiten diren leku naturala, baina eskola katolikoak lagundu egiten die, bidelagun egiten die, hazi egiten ditu. Identitate katoliko-ko ikastetxeetan, Ebanjelioa iragartzen da, zu-

zenean eta zeharka, harreraren, aniztasunaren, elkartasunaren eta zerbitzuaren bidez. Era be-rean, ikasgelan erlijioa irakatsiz, jaien eta garai liturgikoen inguruko ospakizunak eginez. Esko-la katolikoan haur, gazte eta, batez ere, familien ebanjelizaziorako aukerak izugarriak dira. Hau-rrak eta gazteak dauden leku bat badago, esko-lan da. Ebanjelioa ereiteko leku aproposa da. Teorian behintzat, ez baita erraza egiten kristau proposamen argi eta zuzena. Aintzat hartzekoa da emakumeen eta gizonen erlijio-kongrega-zioek ikastetxeetako pastoraltzan senideak man-tentzeko eta laikoan lana lankidetzan sustatzeko egin duten ahalegin handia. Hala eta guztiz ere, pastoral taldeek ikastetxeetan duten ahule-zia gainditu beharreko erronka da oraindik ere. Dei bat egin nahi nieke gure ikastetxeetako hainbeste irakasle fededun eta bokaziodunei, talde pastoral horietan batu eta parte hartzera anima daitezen, edo talde horiek antolatu eta sor daitezen, ikastetxe bakoitzean ez badaude. Proiektu pastoral batekin lan egitea, elkartu-ta eta horretan konprometitutako ikaskideen laguntzarekin, ezinbestekoa da. Ebanjelioa ez da eskolan iragarriko haur eta gazteen ebanje-lizazioan konprometitutako hezitzailearik gabe. Bestetik, eskola publikoan erlijio katolikoko ikasgaia ematen duen irakasle heroi talde bat dago. Haiek presentzia eta fedearen lekuko-tza ikaragarria egiten dute egoera bereziki zail eta mugakoetan. Haiei nire maitasun berezia. Elizbarrutiak zuen esanetara egon nahi du ze-regin honetan laguntzeko.

9. Liturgia eta ospakizuna

118. Liturgia Elizaren bizitzaren funtsezko dimen-tzio bat da. Kristau bizitzaren iturri eta gailur da. Ondo dakigu otoitz egiten dugun horretan sinesten duguna eta bizitzera deituak gaudena jasotzen dela (*lex orandi, lex credendi, lex vi-vendi*). Liturgia horrek edertasuna izan behar du ezaugarri, eta Jainkoarekin elkartzeko eta ebanjelizaziorako bide bihur daiteke⁶⁷. Go-tzain naizen aldetik, ezin diot puntu hone-tan tematzeari utzi, eta amets egiten jarraitu, Kontzilioaren liturgia-erreforma gure elkartee-

67 Frantzisko, *Evangelii gaudium* Aholku-hitz apostolikoa (2013), 24. zk.

tan gauzatzen jarrai dadin. Elizak «Jainkoaren misterioen lehen administratzaile izendatu nau agindutako Eliza partikularrean, bai eta bizitza liturgikoaren moderatzaile, sustatzaile eta zaintzaile ere»⁶⁸. Zentzu honetan, Frantzisko aita santuak ere behin eta berriz esaten digun bezala, ospakizunak bereziki zaintzera gonbidatu nahi zaituztet, bereziki Eukaristia, Kontzilioaren ondoren Elizak onartutako liturgia-liburuei jarraituz, bertan zabaltzen eta eskaintzen zaizkigun aukera guztiak gehiago aprobetxatuz. Aldi berean, *ars celebrandi* delakoan eta liturgiaren inguruko guztiaren zaintzan sentsibiltate berezia garatzera gonbidatu nahi zaituztet, sormena subjektibismoarekin, eta zuzentasuna eta duintasuna handikeriarekin nahastu gabe.

119. Era berean, gure liturgian euskararen erabileran arreta eta ahalegin berezia izatera gonbidatzen zaituztet, baita «gaztelaniaz» diren mezetan ere, normaltasunez txertatuz zenbait gorapen eta baita denok ezagutzen ditugun herri kantuak ere. Bere edertasun bereziak herriaren berotasuna pizten du. Zentzu honetan, musika sakratua eta herriaren kantua sostengatzen duten eta ospakizunak edertzen dituzten koruen babesa oso berezkoak dira gure herrian; egin dezagun ahal dugun guztia horiek zaindu eta sustatzeko, guztion otoitzari asko laguntzen baitiote. Bestalde, prediku xume, zuzen, argi eta aberats⁶⁹ eta, batez ere, «ondo errezatutako» batek, kutsu kerigmatiko eta pastoralarekin kutsu akademiko edo moralistarekin baino gehiago, egia eta Itxaropena kutsatzeko osagai guztiak ditu, fededunak animatu eta aberasten dituen beharrezko hurbiltasuna erakusteko. Gure ospakizunetan parte hartzen duenak sentitzen duen poza honen guztiaren batuketari zor zaio. Beharbada, atentzioa emango dizue, baina gure hiletetan arnasten den jaiera eta edertasuna, oro har, hemen adierazi dizuedanaren eredua da.

120. Zenbait elkartetan, «apaizaren zain» deituriko igandetako ospakizunak egiten dira, Eukaristiaren ospakizunera erraz iritsi ezin denean Jaunaren eguna elkartean ospatzeko irtenbide gisa. Ohikune liburua ere badago horretarako. Eskertzekoa da ospakizun horiek laguntzen dituzten hainbeste lagunen lana. Ospakizun hauei buruz, kontuan izan dezagun Eukaristia edo beste liturgiak ospatzeari buruz hitz egin dugunean beharrezko zainketaz esan duguna, otoitz eta ospakizun esperientzia egokia izan dadin elkartean parte hartu eta Jaunaren eguna era honetan ospatu nahi dutenentzat. Gure elkarreetako liturgia-taldeek esperientzia hori elkarrekin partekatzeke eta lan horretan sakontzen lagunduko dien etengabeko prestakuntzarako aukera izatea da nire ametsa.

10. Herri-jaiera

121. Erlijiotasuna edo herri-jaiera Elizara hurbiltzeko, kristau-mezua aurkezteko eta behartsuekiko elkartasun-konpromisoa hartzeko aparteko aukera gisa aurkezten da gaur. Erromesaldiak, erromeriak, santutegien inguruko bisitak eta bizimodua, gure parrokia elizetan eta ermitetan egiten diren herri-festak aukera ezin hobeak dira Eliza hurbil eta irekia, apala baina gaurkoa eta solidarioa erakusteko, guztiez arduratzen dena eta guztiei eskua luzatzen diena. Eduki katoliko garbia duten ospakizun eta topaketa kolektibo hauetan, gure herrietako bizitza kohesionatzen da, baita kristau elkartearena ere. Hor disfrutatzen dugu gure auzokideekin batera eremu handiago baten parte sentitzeaz, herritar sentitzeaz, besteekin herri sentitzeaz. Kantuek, ezaugarriak, irudiek, dantzek eta beste hainbat gauzak folklore, kultura eta erlijiotasun sare ezagun batez hitz egiten digute, zeinean denok hazi garen eta garenaren parte den. Agian gehiago lagundu beharko litzateke, eta horretan guztian fedea izateko pedagogia gehiago egin, baina inola ere ez dugu gutxietsi behar gure jendearen fedearen adierazpen hori, hainbeste indar kristau eragin dezakeena⁷⁰. Hor nabari dezakegu gure herriaren be-

68 Ik. Vatikanoko II. Kontzilioa *Christus Dominus*, Dekretua 15. zk. Ik. baita ere, *Sacrosanctum Concilium*, Konstituzioa, 41. zk.; Zuzenbide Kanonikoaren Kodea 387. kanona.

69 San Pablo VI.a, *Evangelii nuntiandi* Aholku-hitz apostolikoa (1975), 43. zk.

70 Ik. Jainkoaren Gurtzarako eta Sakramentuen Araubiderako Kongregazioa, *Herri-jaierari eta liturgiari buruzko direktorioa* (2002), 12. zk..

netako erreserba espirituala. Hor parte hartzen du agian gure parroketan eratutako gune eta taldeetatik hain hurbil ez dagoen bizitza horrek guztiak. Jainkoaren herri leial santua da, Gipuzkoako Eliza zabala, milaka eta milaka pertsonak osatua, agian hain fede eratua ez dutenak, baina oinarri fededuna eta balio sakonak dituztenak, beren familietan eta inguru hurbilenetan naturaltasun osoz transmititzen dituztenak. Ekitaldi erlijioso herrikoi hauek laguntzea, horietan parte hartzea, animatzea eta barrutik sormenez bultzatzea, hain gureak diren tradizio osasuntsu batzuk berreskuratzea edo aldi behin gure Gipuzkoako santutegiak familian bisitatzea, Ebanjelioa erein eta transmititzea da; gure Itxaropenaren fedearen eta arrazoia-
ren testigantza ematea da.

11. Komunikazioa

122. Barrurako eta kanporako komunikazioa garrantzitsua da. Ezaguna dena maite delako premisatik abiatzen gara. Gure elizbarrutiko bizitza aberatsa bezain era askotakoa da. Gure eliztarrek elizbarrutiko errealitate eta jardueraz ezberdinak ezagutzea dut amets, beraienak direla sentitzeko, beraientzat otoitz egiteko, parte hartzeko eta ahal dugun neurrian ezagutzera emateko. Guregan pertenezia-sentimendua areagotzea beti da positiboa. Fede bizitzen laguntzen digu, osotasun handiago baten parte sentituz, Eliza izaten, elkartuago bizitzen. Bultzatzen ari garen eraberritze prozesuari begira, beharrezkoa da barne komunikazioa modu zuzenean jaritzea, martxan dagoen prozesu hau elizbarruti osoan ahalik eta gehien zabaltzeko. Baina baita gure elizbarrutiko bizitzari eta jarduerari buruzko guztia ere. Gazteenek –nahiz eta ez bakarrik– asko lagun dezakete horretan gure parroketan eta komunitateetan. Ondo baino hobeto ezagutzen dituzte komunikabide eta kanal berriak, eta elizbarrutiko komunikazio ordezkariarekin ere lankidetzan jardun eta koordinatu daitezke, elizbarrutiko sare handi bat eta parrokietako informazio sareak sortzeko eta zabaltzeko. Garrantzitsua da gure Elizbarrutiaren eta gure parrokien erakunde-komunikazioaren edukia zaintzea; baita gure elkarteetan sortu eta dauden komunikazio-elementuak zaintzea ere

(orriak, estapak, kartelak, mezuak, tenpluen eta aretoen seinaleak, etab.), diseinuaren egungo joerei jarraiki «aire» egokiagoa emanez. Bestetik, Elizak gizarteari ezagutarazi behar dio zer egiten duen, umiltasunez, baina sormenez. Aurrera eramaten ditugun jardueren informazioan eta komunikazioan gardentasun handiagoa lortzea amesten dut, irudi faltsuak, aurrekontzeptuak eta aurreiritzi desfokatuak desblokeatzen lagunduko digulako, gure kristau elkarteari buruzko iritzi publiko desitxuratua sortzen dutenak. Era berean, gure elkartearen proiektuak eta jarduerak ezagutaraztea gure kulturaren ebanjelizazioaren parte da, eta Elizak gure gizartearen erdian egiten duen lana balioz betetzen du.

12. Ekonomia, ondarea, iraunkortasuna

123. Gure kristau elkartearen ondare eta ekonomia gaien kudeaketa xumea izan da betidanik, «familiarra». Gaur egun, ordea, gure gizartearen konplexutasunak, legediek eta administrazioen eskakizunek gai horiek behar bezala kudeatzera eta modu profesionalagoan maneiatzera behartzen gaituzte. Gure baliabide ekonomiko mugatuak optimizatzeko modurik onena da, eta ebanjelikoagoak izaten laguntzen digu. Elizbarrutiko zerbitzuek lagunduta eta elizbarrutiko protokolo onartuek bideratuta, parrokien euren ondasunen kudeaketa onena bilatu behar dute misioari zerbitzu hobea emateko. Gure betebeharra da ondo kudeatzea eta gardenak izatea, jardueren, erabakien eta kontuen berri emanez. «Eliza jabetzen da bere ondasunak zaintzeko eta arduraz kudeatzeko duen erantzukizunaz, bere ebanjelizazio-misioaren argitan eta behartsuei laguntza berezia eginez»⁷¹.

124. Arlo hori ezagutzen duten boluntarioak inplikatu eta zeregin horretan modu koordinatuan lan eginez bereizmen hobean, kudeaketa eta aurreikuspen hobean irabaziko dugu, eta, aldi berean, ahal den neurrian, gure elkartearen finantzaketa eta behartsuei ematen diegun laguntza optimizatuko dugu. Kristau elkarte guztien betebeharrak kanonikoa da «ekonomia

⁷¹ Frantzisko, *Fidelis dispensator et prudens* «motu proprio» eran emandako Gutun apostolikoa (2014), Incipit.

kontseilu bat» izatea, ondo bideratu eta tokian-tokian zeregin hori zainduko duena. Elkarrekin guztietan benetan funtzionatzearekin amets egiten dut. Bestalde, ondare historiko, arkitektoniko eta artistikoaren etorkizunean pentsatu behar dugu. Egia esan, desproporzio handia dago mantentzeak dakarrenaren eta kristau elkarrekin benetan sostenga dezakeenaren artean. Espero dugu administrazio publikoek lan hori baloratzen eta horretan ere konprometitzen

jarraitzea. Denon ardura da zaintzea eta hurrengo belaunaldiei ematea. Zalantzarik gabe, elizbarrutiko pertsona kualifikatuen talde on batek, euren artean eta elizbarrutiko administrazioarekin ondo koordinatuta, zonaldeetan gure ondasun eta baliabideak modu eraginkorrean kudeatzen lagunduko luke. Gaur egungo sei artziprestaldeetako bakoitzean dozena erdi boluntario aurkitzea dut amets zeregin horretarako.

AMAIERA

125. Anaia maitea, arreba maitea: eskerrik asko, bihotz-bihotzez, zuen pazientziagatik. Abendualdian gaude, Jainkoaren gizakundearen misterioaren ospakizunera eramango gaituen prestaketa-aldian. Jainkoak bere burua aurki-garri bihurtzen du, gugatik bere burua aurkitzen utzi nahi du, eta bere etorrerarekin berritzen gaitu. Utzi zuk ere Beragatik aurkitzen! Eta, Abenduko koroaren kandelak bezala, apurka-apurka piztuz doazenak, horrela piztu bedi zugar ere Itxaropena. Emmanuel, Jainko-gurekin, beste behin dator, eta gure bihotzek batzuetan ahazten duten promesa ekartzen digu gogora: «Ni zuekin nago, egunero, munduaren amaiera arte » (Mt 28,20).

126. Espreski eskertzen dut gure elizbarrutian eraberritze bide hau beren bitartekotzaz laguntzen ari direnen otoitza. Eskerrak bereziki gure ahizpa eta anai-arreba kontenplalariei, gure apaiz agurgarriei, adineko hainbat erlijioso eta erlijiosei eta gure parrokia eta kristau-elkarteetako hainbat fededuni, beren etxeetako isiltasunetik –agian beren gaixotasun edo zahartzarotik– otoitzean Jainkoari beren bizitzako onena eskaintzen jarraitzen baitute. Haien otoitzak gure elkarrekin batera doaz eta gure amets misiolariak Kristoren Bihotzaren eta Mariarenaren bihotzaren sutan berotzen dituzte. Itxaropenaren lekuko handiak dira, beraiengandik hainbeste ikasi dugularik eta ikasten jarraitzen.

Gogoan izan aurtengo Jubileu- urtean. Haiek laguntzen gaituzte eta erakartzen gaituzte sortzaile izateko eta bide onenak aurkitzeko behar dugun argitara.

127. Itxaropenean erromesak gara; bidean goaz. Hori dute mugimenduak eta bizitzak. Ez gara betiko pentsatzeko eta jokatzeko era berdinetan itxiak geratu. «Itxaropenak ez du hutsik egiten» (Erm 5,5), horrek akuilaturik, irteeran bidean jartzen gara; geure buruetatik pixka bat deszentratzen gara, eta haraindikotasunari bidea zabaltzen diogu; jada ezaguna dugunetik ateratzen gara, eta aukera berrietara irekitzen gara. Hainbeste ametsi «haragia jartzeko» ausardia eta indarra oparitu diezagula Jaunak. *Jubileua* pozgarria izango da guretzat datorren urtean; gure partaidetza, gure elkartasuna eta gure misioa indartzeko benetako denbora.

128. Elkarrekin amesteari ez uzteko gonbita egiten dizuet, txikien berezko umiltasunarekin. Ez diezaioGUN utzi haziaren indarrean konfiantza izateari. Arantzazuko Ama Birjinenaren eskutik helduta, gogoan izan dezagun san Bernardok Mariari eskaintako bere sermoi distiratsuenetako batean utzi ziguna⁷²:

⁷² Claravalgo san Bernardo, *Homilia II super «Missus est»*, 17.